

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

(ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน (Household Electronics and Electrical Consumer Products) นับวันจะยิ่งเป็นที่นิยมและกลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันมากขึ้นทุกที เนื่องจากอำนวยความสะดวกสบาย รวดเร็ว และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นด้วยต้นทุนที่ไม่สูงเกินไปนัก แม้ผู้มีรายได้น้อยก็สามารถมีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากสินค้าเหล่านี้ ความต้องการสินค้าเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้านจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวางตามการขยายขอบข่ายการส่งกระแสไฟฟ้าในประเทศ ส่วนในด้านตลาดส่งออกก็มีคู่แข่งและแนวโน้มที่ดีถ้าหากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างถูกต้อง)

(อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าได้เริ่มดำเนินการผลิตภายในประเทศเป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว โดยรัฐได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมมาโดยตลอด นับแต่เริ่ม โดยให้การส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้มีการลงทุนเพิ่มมากขึ้น และเพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมนี้เกิดและเติบโตพัฒนาเร็วยิ่งขึ้น รัฐจึงใช้นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมอุตสาหกรรมนี้ เช่น การให้สิ่งจูงใจและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งการให้การคุ้มครองแก่ผู้ผลิตในประเทศ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน มีการใช้มาตรการคุ้มครองทางภาษี และการควบคุมการค้า และต่อมาในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 ก็ได้เพิ่มนโยบายส่งเสริมการส่งออกโดยมาตรการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ส่งออก และการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออก เป็นต้น

การใช้มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ให้ความคุ้มครองและส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศให้พัฒนาเติบโตต่อไป ก็ด้วยความหวังว่า จะให้อุตสาหกรรมนี้ผลิตสินค้าสนองความต้องการภายในประเทศได้อย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการทดแทนการนำเข้า และหลังจากนั้นก็พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการ

ชำระเงินของประเทศ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศสูง ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดการจ้างงานสูงขึ้นอย่างมาก เนื่องจากลักษณะการผลิตของ อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากพอสมควร ในขณะที่ใช้เทคโนโลยีมากด้วย เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น Labour and Technology Intensive^{1/}) ✓

แม้ว่าในปัจจุบันจำนวนผู้ผลิตในอุตสาหกรรมนี้จะเพิ่มขึ้นมาก อุตสาหกรรมในประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็วในระยะ 10 ปีหลังนี้จนบางอุตสาหกรรมก็สามารถทดแทนการนำเข้าได้เกือบทั้งหมด เช่น พัดลมไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ขาวดำ และยังสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ด้วย แม้ว่าจะมีมูลค่าไม่มากนักก็ตาม แต่ก็มีแนวโน้มว่าจะส่งออกได้มากขึ้น การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ในปัจจุบันส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญคือ นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมในประเทศของรัฐ^{ปัจจุบัน} แต่ก็ใช่ว่านโยบายต่าง ๆ ของรัฐจะทำให้อุตสาหกรรมนี้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปัญหาเพราะจากสภาพการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมนี้มีปัญหาปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด เป็นต้นว่า ปัญหาสินค้าล้นตลาดนำเข้า ปัญหาสินค้าจากโรงงานฉีกกฎหมาย ปัญหาสินค้า มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ที่เข้ามาที่ตลาดขายในราคาต่ำ ทำให้ผู้ที่ดำเนินธุรกิจอย่างถูกกฎหมายประสบกับการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม และเป็นผลเสียต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศเป็นอย่างยิ่ง รัฐก็ต้องสูญเสียรายได้จากภาษีที่ควรจะได้ไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาค้านการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี เนื่องจากส่วนใหญ่ดำเนินการผลิตในขั้นการประกอบเท่านั้น ทำให้พึ่งตนเองไม่ได้ แม้จะได้รับการส่งเสริมมานานปีแล้วก็ตาม การนำเข้าชิ้นส่วนประกอบสำเร็จรูปจากต่างประเทศ มีมูลค่าสูงมากขึ้นทุกปี มูลค่าการนำเข้าโดยรวมของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้ยังสูงกว่ามูลค่าการส่งออกหลายเท่า จึงไม่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดการขาดดุลการค้าแต่อย่างใด

(¹ Narongchai Akrasanee, "Industrialization of ASEAN and Structural Adjustment in the PACIFIC", (discussion paper; United Nations - ESCAP; August 1981) p.21)

และการที่ลักษณะการผลิตเป็นการประกอบสินค้าขั้นสุดท้ายเพื่อสนองความต้องการบริโภคในประเทศนั้น จะก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเชื่อมโยงได้น้อยมาก การจ้างงานก็ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากได้สิทธิพิเศษยกเว้นภาษีอากรในการนำเข้าเครื่องจักรมาทำการผลิตแทนแรงงานคน

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าพิจารณาแล้วจะไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า มาตรการของรัฐมีส่วนทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การคุ้มครองที่สูงเกินไป ทำให้การผลิตมุ่งจำหน่ายในประเทศมากกว่าที่จะส่งออก เนื่องจากได้ราคาสูงกว่าที่ควรจะเป็น การให้การคุ้มครองสูงเป็นระยะเวลานาน ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้บริโภคมากเกินไป และทำให้เกิดปัญหาสินค้าผิดกฎหมาย นอกจากนี้ระบบโครงสร้างภาษีอากรยังเป็นตัวกีดกันการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตสินค้าชั้นกลางอันเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ และยังขัดขวางต่อการรับช่วงผลิตสินค้าด้วย

จากลักษณะปัญหาโครงสร้างของอุตสาหกรรมนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสงสัยว่า นโยบายการคุ้มครองส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและความเหมาะสมเพียงพอ สามารถจะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในแนวทางที่ถูกต้องและบรรลุเป้าหมายได้เพียงพอ สภาพการณ์ของอุตสาหกรรมนี้จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ควรวิเคราะห์ผลของนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษาคือ

1. ศึกษาลักษณะโครงสร้างทั่วไปของอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และปัญหาที่เป็นอยู่ นับแต่อดีตถึงปัจจุบัน (ปี 2524)

2. วิเคราะห์นโยบายของรัฐที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการคุ้มครองทางภาษีในปัจจุบัน เพื่อดูว่า

(1) อุตสาหกรรมนี้มีอัตราการคุ้มครองเป็นอย่างไร โครงสร้างการคุ้มครองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่

(2) พยายามหาอัตราภาษีที่จะทำให้การคุ้มครองอยู่ในอัตราที่พอเหมาะ และพิจารณาถึงผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราการคุ้มครองทางภาษีดังกล่าวว่า มีผลต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิต การนำเข้า และรายได้จากภาษีของรัฐบาลอย่างไร

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า (Electronics and Electrical Industries) จะเลือกศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านต่อไปนี้คือ

1. เครื่องรับวิทยุ	(BTN Code ที่ 851525-851526) ^{1/}
2. เครื่องรับโทรทัศน์ (สีและขาวดำ)	(BTN Code ที่ 851521-851522)
3. เครื่องปรับอากาศ	(BTN Code ที่ 841201)
4. ตู้เย็น	(BTN Code ที่ 841523)
5. พัดลมไฟฟ้า	(BTN Code ที่ 850611, 12, 19)
6. หลอดไฟฟ้าอินแคนเดสเซนต์	(BTN Code ที่ 852011, 21, 31)
7. หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์	(BTN Code ที่ 852045)

การศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นสภาพของอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าดังกล่าวในช่วงปีปัจจุบัน

1.4 แนวทางการศึกษาและวิธีการศึกษา

แนวทางการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษา จะกำหนดแนวทางการศึกษาได้ดังนี้
 ในบทที่ 2 จะศึกษาลักษณะโครงสร้างโดยทั่วไปในปัจจุบันของอุตสาหกรรมข้างต้น โดยจะพูดถึงวิวัฒนาการจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสำคัญที่มีต่อภาคอุตสาหกรรม ลักษณะการผลิต การตลาด และการค้าต่างประเทศ ตลอดจนปัญหาที่อุตสาหกรรมนี้เผชิญอยู่

ส่วนบทที่ 3 จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาเชิงนโยบาย โดยกล่าวถึงนโยบายของรัฐที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมนี้ แล้วจึงวิเคราะห์ผลของนโยบายดังกล่าวในด้านการค้า การแข่งขันและภาวะภาษี คุณค่าและการส่งออก การจ้างงานและระดับการใช้เทคโนโลยี

¹ BTN Code หมายถึง รหัสตามพิธีศุลกากรสากล ซึ่งจำแนกประเภทโดยยึดหลักตาม Brussels Trade Nomenclature

เมื่อวัดอัตราการคุ้มครองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว ในบทที่ 4 ก็สรุปปัญหา และพยายามเสนอแนวทางการปรับโครงสร้างเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ ไฟฟ้า เช่น การปรับปรุงอัตราการคุ้มครองทางภาษี โดยจะพิจารณาถึงผลของการปรับปรุง อัตราภาษีดังกล่าวว่ามีผลต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิต การนำเข้า และรายได้ของรัฐ อย่างไร

จากนั้นจึงสรุปผลการศึกษาและเสนอแนะนโยบายในบทที่ 5

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา จะใช้ทั้งข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ผลิต ในอุตสาหกรรมหมวดนี้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน 2525 ซึ่งเป็น Primary Data และข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตลอดจนข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งถือเป็น Secondary Data

ทฤษฎีและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ พอจะสรุปได้ดังนี้

① ทฤษฎีและวิธีการที่จะใช้ศึกษาวิเคราะห์นโยบายของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ทฤษฎีที่ใช้คือทฤษฎีการคุ้มครอง (Protection Theory) และวิธีการวัดอัตราการคุ้มครอง.

ส่วนการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงภาษีต่อสินค้าอุตสาหกรรมที่ศึกษา ในด้านผลต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิต ผลต่อภาคการค้า (การนำเข้า) และผลต่อรายได้ของรัฐบาล จะวิเคราะห์โดยอาศัยวิธี Simple Regression Analysis เพื่อหาลักษณะความสัมพันธ์และแนวโน้มที่จะเกิดผลดังกล่าว

1) ทฤษฎีการคุ้มครอง (Protection Theory)^{1/}

การคุ้มครองในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง การแทรกแซงทางการค้าทุกรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งประเทศนั้น ๆ ดำเนินการอยู่ การแทรกแซงทางการค้า

¹ รายละเอียดความเป็นมาของทฤษฎี เนื้อหาของทฤษฎี และสูตรวิธีการวัดปรากฏอยู่ในภาคผนวก ก.

โดยตรง อาจทำผ่านมาตรการด้านภาษีและการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ ส่วนการแทรกแซงการค้าทางอ้อม อาจทำโดยให้การอุดหนุนและส่งเสริมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้สินเชื่อ ให้เงินอุดหนุน การให้สิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจอื่น ๆ เพื่อให้อุตสาหกรรมในประเทศแข่งขันกับสินค้าเข้าได้

ปกติอัตราการคุ้มครองมี 2 ชนิด คือ อัตราการคุ้มครองผลผลิตหรืออัตราการคุ้มครองตามราคา (Nominal Rate of Protection : NRP) และอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (Effective Rate of Protection : ERP)

ในการศึกษานโยบายการคุ้มครองของรัฐ จะใช้เทคนิคการวัดอัตราการคุ้มครองตามราคาทั้ง Potential และ Realized Nominal Rate of Protection และเทคนิคการวัดอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มทั้ง Potential และ Realized Effective Rate of Protection เช่นเดียวกับการวัดอัตราการคุ้มครองตามราคา เหตุที่ต้องวัดทั้ง Potential และ Realized เพราะบางครั้งอัตราการคุ้มครองที่คำนวณจากอัตราทางการของรัฐ อาจไม่ใช่อัตราการคุ้มครองที่อุตสาหกรรมนั้นได้รับจริงก็เป็นได้ ถ้าสินค้านั้นไม่ได้อัดหนุนกับสินค้าเข้าและคุณภาพสินค้าไม่มีความแตกต่างกันมาก แต่ราคาในประเทศหรือมูลค่าเพิ่มในประเทศแตกต่างจากราคาหรือมูลค่าเพิ่มในตลาดโลกอย่างมาก โดยที่ความแตกต่างดังกล่าวไม่ได้เป็นผลมาจากมาตรการทางด้านภาษี แต่อาจเป็นเพราะมาตรการอื่น เช่น การควบคุมการค้า การกำหนดโควตา หรือเป็นเพราะรสนิยมของผู้ซื้อ เป็นต้น เพราะถ้าเป็นในกรณีเหล่านี้ ค่าที่ได้จะถูกบิดเบือนไปจากอัตราการคุ้มครองที่ได้รับจริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวัดอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงด้วย ส่วนการดูระดับแรงจูงใจของการใช้ทรัพยากรโดยเฉพาะในระยะแรก ๆ ของอุตสาหกรรม ซึ่งต้องแข่งขันกับสินค้าเข้า จะสามารถดูได้จากอัตราคุ้มครองที่คิดตามอัตราที่เป็นอยู่ของทางการ

การวัดอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มและตามราคา (ERP และ NRP) จะชี้ให้เห็นผลของมาตรการคุ้มครองแตกต่างกันคือ ผลที่ได้จากการวัดอัตราการคุ้มครองตามราคา จะแสดงผลของมาตรการคุ้มครองที่มีต่อผลผลิตโดยผ่านค่านาราคาอันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค ส่วนผลที่ได้จากการวัดอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม จะแสดงผลของมาตรการคุ้มครองที่มีต่อราคาสินค้า และราคาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น (ซึ่งผลต่างของ

ราคาสินค้ากับราคาปัจจัย ก็คือมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมนั้น) การคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม จึงมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ผลิตในประเทศว่าจะผลิตสินค้าใดและผลิตด้วยปัจจัยการผลิตใด การวัดอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มจะใช้ทั้งวิธีของ Balassa และวิธีของ Corden (4) ความแตกต่างของ 2 วิธีนี้อยู่ที่แนวคิดเกี่ยวกับ Non-traded Goods กล่าวคือ ตามวิธีของ Balassa จะวัดเฉพาะมูลค่าเพิ่มโดยตรงของอุตสาหกรรมนั้นเท่านั้น ในขณะที่วิธีของ Corden จะคิดมูลค่าเพิ่มของการผลิต Non-traded Goods ที่เป็นปัจจัยการผลิตของ อุตสาหกรรมนั้นรวมเข้าไปด้วย ทั้งนี้เพราะ Corden ถือว่า การคุ้มครองทำให้มูลค่าเพิ่มของ Non-traded Goods เพิ่มขึ้นด้วย ไม่ใช่คงที่ดังเช่นข้อสมมติของ Balassa

การวัดอัตราการคุ้มครองเป็นการวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วน (Partial Equilibrium) ภายใต้ข้อสมมติ 6 ประการคือ ปัจจัยการผลิตทดแทนกันไม่ได้ ราคาปัจจัยคงที่ มีการผลิตเป็น Constant Return to Scale ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ไม่มีต้นทุนค่าขนส่ง และเป็นประเทศเล็กซึ่งความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกและความยืดหยุ่นของอุปทานต่อสินค้าเข้ามีค่าอินฟินิตี้

2) วิธีการคำนวณอัตราการคุ้มครอง

สูตรที่ใช้คำนวณ Potential Nominal Rate of Protection

ถ้าให้ราคาสินค้า i เท่ากับ 1 จะได้ว่า;

$$NRP_{Pi} = T_i + (b_{mi} - b_{di}) [(1 + T_i)(1 + S_i)] \text{ ----- (1)}$$

- โดย,
- i = สินค้า i
 - NRP_p = Potential Nominal Rate of Protection
 - T = อัตราภาษีขาเข้า
 - b_m = อัตราภาษีการค้าของสินค้าเข้ารวมภาษีเทศบาล 10% ของภาษีการค้า
 - b_d = อัตราภาษีการค้าของสินค้าในประเทศรวมภาษีเทศบาล 10% ของภาษีการค้า
 - S = อัตรากำไรมาตรฐาน

สูตรที่ใช้คำนวณ Realized Nominal Rate of Protection

$$NRP_{ri} = \frac{P_{di}(1 - b_{di})}{P_{mi}} - 1 \quad (\%) \quad \text{-----} \quad (2)$$

โดย, NRP_{ri} = Realized Nominal Rate of Protection ของสินค้า i

P_{di} = ราคาขายส่งในประเทศของสินค้า i (Wholesale Price)

P_{mi} = ราคานำเข้า (c.i.f. Price) ของสินค้า i

b_{di} = ภาษีการค้าของสินค้า i คิดเป็นร้อยละของราคาขายส่ง

สูตรที่ใช้คำนวณ Potential Effective Rate of Protection

$$Z_i = \frac{W_i - V_i}{V_i} \quad \text{-----} \quad (3)$$

โดย, Z_i = อัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP) ของอุตสาหกรรม i

W_i = มูลค่าเพิ่มภายในประเทศของอุตสาหกรรม i

V_i = มูลค่าเพิ่มที่มีการค้าเสรีของอุตสาหกรรม i

จากความแตกต่างระหว่างแนวความคิดของ Balassa กับ Corden ในเรื่องมูลค่าเพิ่มของ Non-traded Input ทำให้มูลค่าเพิ่มตามวิธีของ Balassa ต่างกับวิธีของ Corden ดังนี้

$$W_i^C = W_i^B + A'_{ni} \cdot r_{wn} \quad \text{-----} \quad (4)$$

$$V_i^C = V_i^B + A'_{ni} \cdot r_{wn} \quad \text{-----} \quad (5)$$

$$\therefore Z_i^C = \frac{W_i^B - V_i^B}{V_i^B + A'_{ni} \cdot r_{wn}} \quad \text{-----} \quad (6)$$

โดย, C = Corden Method , B = Balassa Method

A'_{ni} = Domestic Production Coefficient ของปัจจัยที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ Non-traded Input (หรือ Non-material Input)

r_{wn} = อัตราส่วนของมูลค่าเพิ่มใน Non-traded Input (ซึ่งมีค่าเฉลี่ยประมาณ 73% ตาม Thailand Input-Output Coefficients)

โดยที่,

$$W_i^B = P_i(1 - b_i) - \sum_{j=1}^n A'_{ji} - A'_{ni} \text{ ----- (7)}$$

และ

$$V_i^B = \frac{P_i}{(1+T_i) [1+b_i(1+S_i)]} - \sum_{j=1}^n \left[\frac{a_{ji} \cdot A'_{ji}}{(1+\alpha_j T_j) + \alpha_j b_j (1+T_j)(1+S_j)} + \frac{(1-a_{ji})A'_{ji}}{D_j} \right] - \frac{A'_{ni} \cdot r_{mn}}{D_m} - A'_{ni} \cdot r_{wn} \text{ ----- (8)}$$

P_i คือ มูลค่าในประเทศของสินค้า i ซึ่งสมมติให้เท่ากับ 100 บาท

b_i คือ อัตราส่วนภาษีการค้าของสินค้าในประเทศต่อมูลค่าสินค้าที่ขาย 1 บาท

A'_{ji} คือ Domestic Production Coefficients

a_{ji} คือ อัตราส่วนของวัตถุดิบ j ที่ใช้ในอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ถ้าอุตสาหกรรม i ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน a_{ji} จะเท่ากับ 0

α_j คือ ค่า Parameter

D_j คือ ราคาของ Material Input j ที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการคุ้มครอง

D_m คือ ราคาที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการคุ้มครอง Material Input ทั้งหมดที่ใช้ในการผลิต Non-traded Goods

r_{mn} = สัดส่วนของ Material Inputs ที่ใช้ในการผลิต Non-traded Goods (ซึ่งมีค่าเฉลี่ยประมาณ 27% ตาม Thailand Input-Output Coefficient)

สำหรับสูตรการคำนวณ Realized Effective Rate of Protection ก็เช่นเดียวกับสูตรการคำนวณ Potential ERP ต่างกันเฉพาะค่า V_j^B ของ Realized ERP จะใช้การเปรียบเทียบราคาตามสมการที่ (9) แทนสมการ (8) คือ

$$V_i^B = \frac{P_i(1-b_i)}{1+NRP_{r_i}} - \sum_{j=1}^n \left[\frac{a_{ji} \cdot A'_{ji}}{(1+T_j)^{a_{ji}} + b_{ji}(1+T_j)(1+S_j)} + \frac{(1+a_{ji})A'_{ji}}{D_j} \right] - \frac{A'_{ni} \cdot r_{mn}}{D_m} - A'_{ni} \cdot r_{wn} \quad \text{----- (9)}$$

หมายเหตุ รายละเอียดของทฤษฎี ประวัติความเป็นมา วิธีการคำนวณอัตราการคุ้มครอง และค่าจำกัดความของตัวแปรแต่ละตัวแสดงไว้ในภาคผนวก ก.

3) ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณอัตราการคุ้มครอง

(1) จากสูตรคำนวณอัตราการคุ้มครองตามราคา (NRP)

ก. การคำนวณ NRP_p ตามสมการ (1) ข้อมูลที่ต้องการคือ

1. อัตราภาษีขาเข้า (T)
2. อัตราภาษีการค้าและภาษีเทศบาล (b) คิดเป็นร้อยละของมูลค่านำเข้า ซึ่งสมมติให้ = 100 บาท ดังนั้น จะใช้ภาษีการค้าตามสูตรดังนี้

$$b = \frac{(\text{ราคา c.i.f.} \cdot 100 + \text{ภาษีขาเข้า}) \times (100 + \text{กำไรมาตรฐาน}) \times \text{อัตราภาษีการค้า}}{100 \times 100}$$

3. อัตรากำไรมาตรฐาน

ข้อมูลทั้งหมดนี้หาได้จากหนังสือพิทักษ์อัตราภาษีศุลกากร

ข. การคำนวณ NRP_r ตามสมการ (2) ข้อมูลที่ต้องการคือ

1. ราคาของสินค้า i ที่ผลิตในประเทศ ใช้ได้ทั้งราคาขายส่ง (Wholesale Price) และราคาหน้าโรงงาน (Exfactory Price) ซึ่งถ้าใช้ราคาหน้าโรงงาน ก็ไม่ต้องลบด้วยภาษีทางอ้อม ข้อมูลราคานี้หาได้จากการสอบถามจากผู้ผลิตและผู้ขายส่ง

2. ราคาหน้าเข้าของสินค้า i (c.i.f. Price) ได้จากการสอบถามผู้ขายส่ง การคำนวณใช้ราคาขายส่งของสินค้า i (ซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกับสินค้า i ที่ผลิตในประเทศ) แล้ว deflate ด้วยภาณี จะได้ราคาหน้าเข้าที่ไม่มีภาณี

(2) จากสูตรคำนวณอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม (ERP_p และ ERP_n) จากสมการที่ (3) ถึงสมการที่ (9) ข้อมูลที่ต้องการคือภาณีสุดท้ายการและภาณีการค้าของสินค้าและวัตถุดิบแต่ละชนิด สัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดในการผลิตสินค้ามูลค่า 100 บาท^{1/}

ปกติการศึกษาโครงสร้างการคุ้มครองในประเทศไทยจะได้ข้อมูลข้างต้นจากตารางบัญชีผลิตของไทย (Input-Output Table of Thailand) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสถาบันพัฒนาเศรษฐกิจญี่ปุ่น (Institute of Developing Economics of Japan)

แต่การศึกษาสินค้าเป็นรายชนิดไม่สามารถใช้ข้อมูลจากตารางบัญชีผลิตนี้ได้ เพราะการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมตามรหัสของตารางนี้ (I/O Code) รหัสหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยอุตสาหกรรมหลายชนิด ตัวอย่างเช่น I/O Code 116 ครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมเครื่องใช้ในบ้านและในสำนักงาน เช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องทำความเย็น ตู้ทำน้ำเย็น จักรเย็บผ้า เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคิดเลขและชิ้นส่วนประกอบทั้งหมดของสินค้าเหล่านี้^{2/} ดังนั้น จึงไม่สามารถแยกได้ว่าแต่ละอุตสาหกรรมมีสัมประสิทธิ์ปัจจัยการผลิตใด

¹ ในการผลิตสินค้า i 100 บาท มาจากสัดส่วนต้นทุนการผลิตที่เป็น (1) Traded Inputs (หรือ Intermediate Material Inputs), (2) Non-traded Inputs (หรือ Non-material Inputs) (3) มูลค่าเพิ่ม (ค่าจ้าง+กำไร+ค่าเสื่อม) และ (4) ภาณีทางอ้อม (Indirect Taxes) ซึ่ง (1)+(2)+(3)+(4) จะเท่ากับราคาหน้าโรงงานของสินค้า i คือ 100

² NESDB, IDE and NSO, Basic Input-Output Table of Thailand, 1975. (Thailand Input-Output Joint Project), p.370

บ้างและในสัดส่วนเท่าใด ดังนั้น ในการวัดอัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มเป็นรายอุตสาหกรรมในวิทยานิพนธ์นี้ จึงต้องใช้ข้อมูลเบื้องต้น (Primary Data) โดยออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์โรงงานผู้ผลิต ข้อมูลที่ได้นี้เป็นมูลค่าตามราคาในประเทศ ซึ่งสามารถหามูลค่าตามราคาตลาดโลกที่มีการค้าเสรีได้โดยการปรับค่า (Deflate) มูลค่าในประเทศด้วยภาชีและมาตรการคุ้มครองของสินค้าและวัตถุดิบแต่ละชนิด

4) วิธีวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราภาชีต่อสินค้าอุตสาหกรรมที่ศึกษาใน 3 ประการคือ

(1) ผลของการเปลี่ยนแปลงอัตราการคุ้มครอง (ERP*)^{1/} ต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิตอุตสาหกรรมที่ศึกษา (OP) โดยมีสมมติฐานว่าอุตสาหกรรมที่มีอัตราการคุ้มครองสูง จะมีอัตราการขยายตัวของผลผลิตในอุตสาหกรรมนั้นสูงด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ อัตราการขยายตัวของผลผลิต จะแปรผันไปในทิศทางเดียวกับอัตราการคุ้มครอง ถ้าสมมติให้สิ่งอื่น ๆ คงที่ จะได้สมการดังนี้

$$OP = a + b \text{ ERP} + \mu$$

นั่นคือ เมื่ออัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มของสินค้า i (ERP_i) สูงขึ้น ผลผลิต i จะสูงขึ้นด้วย การวิเคราะห์จะอาศัยวิธี Simple Regression Analysis เพื่อหาลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าว จากนั้นจะวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของ ERP* ที่มีผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราการขยายตัวของผลผลิตในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากสมการในรูป log ดังนี้

$$LOP = a + b \text{ LERP} + \mu$$

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้คำนวณอัตราการคุ้มครองเป็นข้อมูลเพียงปีเดียว ดังนั้น อัตราการคุ้มครองที่คำนวณได้ข้างต้นจะเป็นอัตราการคุ้มครองของสินค้าชนิดต่าง ๆ ที่ศึกษาเพียงปีเดียว ไม่สามารถหาอัตราการคุ้มครองที่เป็น Time Series ได้ จึงได้ศึกษาผลของ ERP ต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิตทั้งกลุ่มในช่วงเวลาหนึ่ง (Cross Section Analysis) แทน

¹ ERP* คืออัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่มเมื่อภาชีเปลี่ยนแปลงไป

การศึกษาผลของ ERP ต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิตแต่ละชนิดเป็นรายปี (Time Series Analysis) โดยใช้อัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีของผลผลิตอุตสาหกรรมแต่ละชนิด (OP) เป็นตัวแปรตามและใช้อัตราการคุ้มครองตามมูลค่าเพิ่ม ERP ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งโครงสร้างภาษีไม่เปลี่ยนแปลง ERP ที่ได้จะสามารถใช้เป็นตัวแทนอัตราการคุ้มครองในช่วงเวลาดังกล่าวได้ และให้ ERP นี้เป็นตัวแปรอิสระ

(2) ผลของราคาสินค้านำเข้าที่เปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนอัตราภาษีต่อภาคการค้า (การนำเข้า) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พิจารณาผลของการเปลี่ยนแปลงราคานำเข้าที่รวมภาษีทั้งหมดแล้ว $P(1 + T)$ ต่อการนำเข้า

ข้อสมมติฐานคือ การลดภาษีนำเข้าจะทำให้ราคาสินค้านำเข้าลดลงเท่ากับภาษีที่ลด (สมมติให้สิ่งอื่น ๆ คงที่) เมื่อราคาสินค้านำเข้าลดลงจะทำให้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่วนจะเพิ่มเท่าไรขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของปริมาณนำเข้าต่อราคานำเข้า (และผลนี้จะกลับกันถ้าภาษีนำเข้าเพิ่มขึ้น) นั่นคือ การนำเข้าจะแปรผกผันกับราคานำเข้า การหาความสัมพันธ์นี้จะใช้วิธี Simple Regression Analysis และข้อมูลที่เป็น Time Series Data สมการที่ใช้จะเป็นสมการปกติและสมการในรูป log ดังนี้

สมการปกติ,

$$IMP = a - b P(1 + T) - \mu$$

สมการ log,

$$LIMP = a - b LP(1 + T) - \mu$$

โดย;

IMP = ปริมาณการนำเข้าสินค้าแต่ละชนิดที่ศึกษา (ประมาณ 10 ปี)

P = ราคานำเข้า c.i.f. (ประมาณ 10 ปี)

T = ภาษีรวม = ภาษีนำเข้า + ภาษีการค้าและภาษีเทศบาลของสินค้า
นั้น ๆ ในแต่ละปี (เป็นเวลา 10 ปีเช่นกัน)

(3) ผลการเปลี่ยนแปลงภาษีต่อรายได้ของรัฐ โดยมีข้อสมมติฐานว่า อัตราภาษีที่ลดลงจะทำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้นเท่ากับความยืดหยุ่น ปริมาณการนำเข้าและภาษีอัตราใหม่จะชี้ว่า รายได้ทางภาษีของรัฐจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดจากการเปลี่ยนอัตราภาษีนั้น

1.5 ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา

1) จากการศึกษาโดยวิธีออกเยี่ยมโรงงานและสัมภาษณ์ผู้ผลิตตลอดจนศึกษาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อคุณลักษณะโครงสร้างทั่วไปของอุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า ตามผลการศึกษาในบทที่ 2 และบทที่ 3 ทำให้ทราบสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของอุตสาหกรรมนี้ว่า นโยบายและมาตรการของรัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับต่อลักษณะโครงสร้างและปัญหาของอุตสาหกรรมนี้อย่างไร และทำให้ทราบว่านโยบายต่าง ๆ มีผลต่ออุตสาหกรรมมากน้อยเท่าใด โดยวิธีใด อันจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมเลือกใช้นโยบายและมาตรการได้ถูกต้องเหมาะสม

2) วิทยานิพนธ์นี้ยังพยายามที่จะเสนอทางเลือกในการใช้อัตราอากรขาเข้าในอัตราต่าง ๆ รวมทั้งแสดงผลของภาษีที่ทำให้อัตราการคุ้มครองเปลี่ยนแปลงไปว่า จะมีผลต่ออัตราการขยายตัวของผลผลิตอุตสาหกรรมนั้น ๆ อย่างไร จากข้อสมมติฐานที่ว่าอุตสาหกรรมที่มีอัตราการคุ้มครองจริงสูงเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น อัตราการขยายตัวของผลผลิตในอุตสาหกรรมนั้นจะสูงกว่า ซึ่งแสดงว่าทรัพยากรการผลิตถูกดึงออกมาใช้ในอุตสาหกรรมนี้ ถ้าข้อสมมตินี้เป็นจริงก็แสดงว่า การคุ้มครองมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรและโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังวัดผลต่อการนำเข้าและรายได้ทางภาษีของรัฐบาลด้วย ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจของรัฐบาลในการปรับปรุงอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมนี้ เพื่อให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขาต่อไป